

Tórfinn Smith, býráðslimur í Havn:

Ófatiligt og órættvíst at nøkur sleppa undan

– Eg haldi, at tað er ótrúligt, at tað skal bera til ár eftir ár, at somu persónar – og hetta eru vinnurekandi fólk, eg tosi um – skulu sleppa undan at gjalda skatt, sigur Tórfinn Smith, býráðslimur í Havn

FRANTS JENSEN

– Aðrastaðni í Nordurlondum ber hetta ikki til. Í Nor-egi veit eg tít dómis, at um ein persónur ikki yvirheldur sínar borgarligu skyldur, sum til dómis tað at gjalda skatt, so kann hann eitt nú ikki vera í eini partafelagsnevnd í landinum, sigur Tórfinn Smith.

– Her í Føroyum er ikki á sama hátt. Og her hugsi eg ikki um nakrar sosialar taparar. Tað eru vinnurekandi fólk, eg hugsi um. Hjá teimum ber til at halda áfram við sínum virkseimi ár eftir ár uttan í heila tíkið at gjalda skatt. Talan er ikki bara um nøkur fá ár. Tað eru rættiliga nógv ár.

– At hetta skal bera til er himmalrópandi órættvíst, sigur Tórfinn.

Órættvíst og kappingaravlagandi
Sum dómi um, at hetta ber

til í Føroyum, hevur Tórfinn Smith í eini grein í Sosialinum nevnt eitt skattamál, har umsókn kom frá einum vinnurekandi um frítøku av stórum parti av álíknada skattinum. Hesin hevur ríkið vinnurekseimi í mong ár, uttan tó at hava givið upp skatt. Hvørt ár hevur skatta-valdið mett inntøku hansara og sett hann í skatt, men goldið hevur hann ikki. Nú stóð hann og skyldaði milljóna upphædd.

Tórfinn sigur, at tað eru millum annað handilsfólk og umboðsfólk fyrri eitt ella annað, sum gera á henda hátt. Sjálvur veit hann um nógv tilfelli dómis, og í býráðnum hevur orðaskiftið gingið um hetta, uttan at nakað sum helst er hent.

Tórfinn kemur tí til niður-støðuna, at um ein er vinnurekandi, er als ikki neyðugt at rinda skatt.

Umframt at hetta er sera órættvíst ímóti teimum, sum

gjalda skatt, visir Tórfinn eisini á, at hetta beinleiðis er kappingaravlagandi.

Vilja ikki gjalda

Tórfinn sigur, at tað gongur fyrri seg á tann hátt, at hesi vinnurekandi B-skattgjaldarnir ikki lata inn nakra sjálvuppgávu. Rykt verður eftir sjálvuppgávuni, og um einki hendir, verða tey mett av landsins myndugleikum. Kortini gjalda tey einki, sjálvt um fleiri rykkjarar koma. Samstundis syrgja tey fyrri ikki at eiga nakað, so einki er at heinta frá teimum, tá ið sakin verður til eitt skattapolitímál.

Um tað er manglandi lógargrundlag ella okkurt annað, sum ger at hetta kann bera til, veit Tórfinn ikki. Men hann heldur, at nú má hetta steðgast.

Tórfinn kennir til hesi málini frá býráðsarbeiðinum. Landsstýrið fær hvørt ár umsóknir frá fólkum um at

vera frítikin frá skatti, ella tey biðja um skattalætta. Landsstýrið fer víðari til tær einstøku kommunurnar við hesum umsóknunum.

Tórfinn sigur, at í flestu av málunum eru góðar grundir fyrri annaðhvørt at fáa skattalætta ella at verða frítikin frá skatti. Í býráðnum í Havn fer tað bæði gjøgnum líkningar-, sosi- alu- og figgarnevndina, áðrenn tað kemur fyrri sjálvst býráðið. Tíkið verður síðani støða til hvørt einstakt mál.

Heilt ófatuligt

– Tað er heilt ófatuligt, at tað skal bera til at halda áfram við sínum vinnuliga virkseimi, tá ið ein ikki rindar sín skatt. Um tað var rætt, skuldi als ikki verið møgulegt at komið í eina tilfíla støðu, og eg skilji ikki, at tað kann lata seg gera.

Í hesum líkjast vit ikki hinum Nordlondunum, heldur Tórfinn. Um tað var

– Tað er heilt ófatuligt, at tað skal bera til at halda áfram við sínum vinnuliga virkseimi, tá ið ein ikki rindar sín skatt, sigur Tórfinn Smith

rætt, skuldi ikki verið møgulegt hjá einum tilfísum persóni aftur at ríkið vinnuligt virkseimi, um hann ikki helt sínar borgarligu skildir, sum tað at rinda skatt.

Tórfinn veit ikki, hvar

knúturin liggur. Sjálvur hevur hann heitt á býráðið fyrri at biðja teir heita á landsins myndugleikar um at steðgað hesum óskilinum. Um nakað er hent við-ari, veit hann tó ikki enn.

Óli Heinesen, leiðari á Toll- og Skattstovu Føroya:

– Eg kenni ikki til tað sum Tórfinn førir fram

– Tað, sum Tórfinn Smith førir fram, at nøkur vinnurekandi sleppa undan at gjalda skatt, kenni eg einki til, sigur Óli Heinesen, annar av leiðarunum á Toll- og Skattstovu Føroya

FRANTS JENSEN

– Eingin sleppur undan at gjalda skatt í Føroyum, sigur Óli Heinesen á Toll- og skattstovu Føroya í viðmerking til tað, sum Tórfinn Smith førir fram, um at nøkur fólk sleppa undan at gjalda skatt, um tey ikki tíma.

– Tað eru bara nakrir fáir sosialir taparar, sum ikki eru førir fyrri og ikki eiga nakað at gjalda við, sum kunnu verða frítikin frá at gjalda skatt.

– Tað, sum Tórfinn førir fram, at onkur vinnurekandi sleppa undan at gjalda skatt, kenni eg einki til.

346 mill. kr. í eftirstøðum
Men sjálvt um Óli ikki kennir nakað til, at onkur í samfelagnum sleppa undan at gjalda skatt, so sigur hann tó, at tað kann verða trupult í onkrum førum at fáa inn

skattin.

– Eini 98 - 99% av øllum føroyingum vilja og gjalda sín skatt uttan nakran trupulleika, men tað kann verða eitt sindur truplari at fáa skattin inn frá restini.

Óli visir tó á, at hetta er batnað nógv tey seinastu árin. Tað var serliga síðst í áttatiárunum og fyrst í nítiárunum, at tað gjørdust nógv eftirstøður í skatti. Mest var í partafelagsskatti, men eisini nógv í B-skatti.

Í dag er eftirstøðan í skatti 346 mill. kr. Av hesum eru 130 mill. kr. rentur. Irestandi A-skattur eru í lótni tær størstu eftirstøðurnar. Hesar eru 116 mill. kr. Eftirstøðan í B-skatti er 46,4 mill. kr., meðan 54,7 mill. kr. eru eftir í partafelagsskatti.

Mesta av eftirstøðuni í partafelagsskatti stavar frá 7 - 10 árum síðani, og hesar krónurnar væntar Óli ikki at siggja nógv aftur av. A-

skatturin verður tikin inn aftur gjøgnum árið, og B-skatturin verður eisini arbeitt við at fáa hendur á.

Eftirstøðurnar í skatti, sum truplast er at fáa fatur á er tá ið fólk, sum skylda, eru flutt av landinum. Tá ið hesi eru flutt, hava tey ofta slept øllum. Tí er ofta einki at fara eftir, sjálvt um tað verður pantað.

Ikki vinnurekandi fólk
Tað, sum hendir, tá ið ein ikki gevur upp sjálvuppgávu, er, at persónurin verður settur og settur í skatt. Júst hvussu málið gongur víðari, dugir Óli ikki at siga, tí tað er Gjaldstovan, sum innitil nú hevur staðið fyrri innkrevjanini. Kemur tað tó so langt at pantfútin má uppí, visir tað seg í nokrum førum, at einki er at fara eftir. Óli setir tí eisini spurnar-tekin við, um tað er rætt at brúka so nógvá tíð, kreftir og pengar uppá mál, har

einki kemur inn aftur.

Óli dugir tó at siggja, at tað kann verða órættvíst ímóti teimum, sum gjalda sín skatt, sum tey skulu, um ikki verður gjørt meir fyrri at fáa skattin inn frá øðrum, tí hesi einki hava at gjalda við.

Men at tað skal verða kappingaravlagandi, dugir Óli ikki at siggja. Tí hetta eru ikki vinnurekandi fólk, talan er um. Nei, hetta eru fólk, sum ikki eiga nakað eftir, og tí ikki kunnu reka nakað vinnuligt virkseimi. Óli Heinesen kennir í øllum førum einki dómi um, at vinnurekandi fólk - tí tey skuldu helst átt nakað - kunnu sleppa undan at gjalda skatt og halda fram við sínum virkseimi. Tað, sum talan er um, eru sosialir taparar í landinum. Og støða verður tíkið til hvørt einstakt mál hvørja ferð, sigur Óli Heinesen.

Kommunan og Landsstýrið

Tá ið ein persónur søkir um at verða frítikin frá skatti ella at fáa skattalætta, fer málið bæði til Landsstýrið og ta kommununa, har tann einstaki er borgari. Kommunan tekur avgerð um kommunuskattin, meðan Landsstýrið tekur avgerð um landsskattin. Tað kann gott vera, at avgerðirnar hjá Landsstýrinum og bý-/bygdaráðnum ikki eru teir somu. Hetta eru politisk mál, sum hvørki Toll- og Skattstovan ella Gjaldstovan fáa gjørt nakað við.

Eini persónur fylgri sakini

Óli sigur, at hesi síðstu árin hava eftirstøðurnar av skatti ikki verið tær nógvu. Teir hava arbeitt meir við hesum, og hann væntar, tað fer at ganga enn betri í framtíðini at fáa inn skattin.

– Nú Toll- og Skattstova

Føroya hevur yvirtikið alla innkrevjingina av skatti frá Gjaldstovuni pr. 1. juni, verður arbeiddið eisini umskipað á tann hátt, at hvørt einstakt mál verður fylgt av sama starvsfólki heilt frá byrjan til enda.

Tá ið hesar broytingarnar eru lidnar í sambandi við umleggingina og koma at virka, veit hvør einstakur altíð, hvønn hann skal venda sær til, samstundis sum Toll- og Skattstova Føroya betri fær fylgt við hvørjum einstøkum máli.

– Tað hevur verið eitt sindur trupult at fingið hetta at hanga saman, men nú ein persónur eigur málið, skuldi hetta gjørt, at tað gongur skjótari, at eitt mál verður avgreitt, og at eitt nú ein rokning betri verður fylgt upp.